

Žalm 2

Hospodin promluvil znovu k Achazovi: „Vyžádej si znamení od Hospodina, svého Boha, buď dole z hlubin nebo nahoře z výšin.“ Achaz odpověděl: „Nechci žádat a nebudu pokoušet Hospodina.“ I řekl Izajáš: „Slyšte, dome Davidův! Což je vám málo zkoušet trpělivost lidí, že chcete zkoušet i trpělivost mého Boha? Proto vám dá znamení sám Panovník: Hle, dívka počne a porodí syna a dá mu jméno Immanuel (to je S námi Bůh). Bude jíst smetanu a med, aby dovedl zavrhnout zlé a volit dobré. Ještě než bude chlapec umět zavrhnout zlé a volit dobré, bude opuštěna země, z jejíchž obou králů máš hrůzu. Na tebe, na tvůj lid a na dům tvého otce Hospodin v těch dnech, jakých nebylo ode dne, kdy Efrajim odpadl od Judy, přivede asyrského krále.“ Izajáš 7:10-17

Tehdy, řekne-li vám někdo: ‚Hle, tu je Mesiáš nebo tam‘, nevěřte! Neboť vyvstanou lžimesiášové a lžiproroci a budou předvádět velká znamení a zázraky, že by svedli i vyvolené, kdyby to bylo možné. Hle, řekl jsem vám to předem. Když vám řeknou: ‚Hle, je na poušti,‘ nevycházejte! ‚Hle, v tajných úkrytech,‘ nevěřte tomu! Neboť jako blesk ozáří oblohu od východu až na západ, takový bude příchod Syna člověka.. Matoušovo evangelium 24:15-28

Nechť je mezi vámi takové smýšlení jako v Kristu Ježíši: Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži. Proto ho Bůh vyvýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno, aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno – na nebi, na zemi i pod zemí – a k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus jest Pán. Filipánům 2:5-11

Neoficiální Kristus

Provedu vás třemi texty, které ukazují k mesiáši, záchranci a spasiteli tohoto světa. Ale musím začít jinak, než je běžné. Náš Pán Ježíš Kristus, ke kterému směřují všechny naše naděje a skrze něhož přicházíme s prosbami k nebeskému Otci, je od kolébky až po kříž bez oficiálního potvrzení. Ne stojí za ním židovská vláda a ani král Herodes. Nemá důvěru od úřadů, duchovních autorit a už vůbec ne od římského protektora. Neoficiální Kristus až do konce!

Když Pilát označil vizitkou ve třech jazycích Kristův kříž, dočkal se okamžitého napomenutí od židovské samosprávy: „Židovští velekněží řekli Pilátovi: ‚Neměls psát ‚židovský král‘, nýbrž ‚vydával se za židovského krále‘.“ (Janovo evangelium 19:21) A ještě po pohřbu strašila židovskou vládu možnost, že by Ježíšovo tělo učedníci ukradli a prohlásili jej za vzkříšeného. „To by pak byl poslední podvod horší než první.“ (Matoušovo evangelium 27:64)¹ tvrdili představení celého národa. Jaký první podvod? No, ty všechny mesiášské naděje, kterými tehdy lidé žili, když se dívali na Ježíše. Slepí viděli, hluchí slyšeli, chromí chodili a mrtví z mrtvých vstávali.

Jistě, někteří měli jasno, jiní tušili, že se tentokrát nepletou. Pán Bůh se k Ježíšovi přiznával vytrvale. Kdo mohl a chtěl, ten to slyšel. Nebe se otvíralo, ale to pozemské vysvědčení prostě Ježíš neměl. Hrůza vládců se dala nahmatat. Před žádným úřadem by neobstál. A všechny lidské naděje zástupů naplňoval také jen zčásti.

Mesiáš, Kristus a nebo pomazaný?!

Rozumíme světu kolem nás. Čím je lidem hůř a čím je svět složitější, tím více hledáme mesiáše. Někoho vyvoleného, schopného a kompetentního. A dokonce: Do takové role se někdy lidé nabízejí. Minulý týden proběhla médii zpráva, že se kdosi vydával za záchranáře a chtěl pracovat na JIP jako zdravotní bratr. Přitom neměl odpovídající vzdělání a padělal diplom.² Falešní mesiášové slibují to, co nemohou udělat. Mesiášské nabídky se objevují před volbami všech druhů. Dost často ve svých slibech ti mesiášové myslí především na sebe. Takoví předsedové, faráři a jejich biskupové, ředitelé, zastupitelé všech druhů a prezidenti jsou přesvědčeni, že bez nich to nepůjde, že oni zachraňují celý svět.

¹ „Dej proto rozkaz, ať je po tři dny hlídán jeho hrob, aby nepřišli jeho učedníci, neukradli ho a neřekli lidu, že byl vzkříšen z mrtvých; to by pak byl poslední podvod horší než první.“ (Matoušovo evangelium 27:64)

² https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/falesny-diplom-podvod-skoleni.A181030_195613_domaci_kafi

Aby bylo jasno: Mesiášských způsobů se musí vyvarovat i ti, kteří mají všechny diplomy v pořádku, mají odpracovaná léta a jejich nabídka je velice dobrá pro celou společnost. Současné možnosti práce s veřejností a kouzlo sociálních médií přetvoří dobrého kandidáta a nebo kandidátku do podoby, která může být dokonce nebezpečná, protože nabízí naděje, jež se opět nemohou naplnit. O lidech si misí, že jsou trochu hloupí a potřebují vodit za ručičku. Takový mesiáš a nebo mesiáška se vtírá, chce být všude vidět, často všude promlouvá, všechno chce řídit. Ale: Nikdo nemůže být mesiášem pro všechny. Nejde to donekonečna...

Mesiáš, Řecký Christos, tedy Kristus znamená v češtině pomazaný. Všechna ta tři slova znamenají totéž. To třetí, to pomazání je v našem jazyce spojováno spíše s mazaností. Ta je nám nejbližší! Pak se díváme na Mazaného Filipa či se chechtáme písni z Bídníků provedenou Jiřím Kornem, která v českém textu Zdeňka Borovce velice kopíruje náboženský slovník: „Hlava mazaná, to je kapitál, zřejmě jenom blbec by ho vodmítal... Machr, kabrňák a formát, zaslouží si frtana! Přijijme mu, Hosana!“³

Pod zmíněným slovem Kristus máme ve většině jen toho ukřižovaného. A hodí se tak do nadávek. Je to „Válenpajštus“ od Čeňka Jirsáka z Poláčkova románu. Pod Kristem ani zdaleka nevidíme pána všech pánů. Příznačné je, že v naší jazykové představě označení křesťan máme od křtu, nikoli od Krista. Neříkáme si tedy kristovci, ale jsme obyvateli matrik, protože nás někdo někde pokřtil a zapsal do matriky.

Souhrnem řečeno: Přijdou trochu a nebo hodně prolhaní mesiášové a budou chtít na sebe strhnout všechnu pozornost. Proti nim stojí neoficiální Kristus, který nepotřebuje nic z toho lidského oparu slávy a moci.

Stará smlouva v tom nemá moc velký pořádek

Jak je to s tím mesiášstvím v historii? Kdo byl pomazaný? Pomazávání byli lidé, kteří přebírali nějakou úlohu. V Bibli je pomazání vázáno na kněze Áronovy rodiny. Vlastně to byli mesiášové. Byli pomazáni za kněze pro Hospodina a svatým olejem se mazalo kdeco v jejich domácnostech. (Leviticus 8 a 16) To pomazání se v rodě Áronově dědilo v linii rodiny. Spíše to byla práce a povinnosti, než nějaká spasitelská úloha. Izraeli velel Mojžíš, to s ním mluvil Hospodin. A Mojžíš neměl žádné pomazání.

Takže můžeme říci, že člověk v Izraeli mohl sehrát vážnou roli, ale vůbec nemusel být pomazaným. Třeba Samuel, soudce Izraele. Saul, první král Izraele, je pomazán od nepomazaného Samuele (1. Kniha Samuelova 10). Dokonce: Nepomazaný Samuel mohl přinášet oběti. Zato když se pomazaný Saul vmýšlel do toho, že může přinášet oběti sám, bez nepomazaného - bylo zle, jak píše kniha Samuelova (1. Kniha Samuelova 13:9n).

Saul selhal opakovaně. A tak skončil. A tak jej měl nahradit Jišajův syn z Betléma. Samuel přišel do Betléma, obětoval s celou rodinou a překvapivě nakonec maže pro Hospodina Davida na krále. Ani teď neměl Samuel žádné pomazání. Jen za ním stál Hospodin. (1. Kniha Samuelova 16) Po Davidovi a Šalamounovi, panovnících velkého Izraele, je jen rozdělený Izrael na Judsko a severní království. Davidovská dynastie zůstává v Jeruzalémě a a panují v ní dobří i hrozní králové... No třeba Achab a nebo Menaše?! To je ta hrůza. A na druhé straně alespoň dva králové velkých národů Jóšijáš a nebo Chizkijáš. Kdo z nich je Mesiáš? Podobně se i nám střídají horší a lepší vládcí, vzdycháme nad některými politiky a u jiných máme velká očekávání.

Není tedy divu, že své radosti a očekávání lidé sepisovali do písní. V nich se formuje touha po opravdovém mesiášství. (Žalm 2, 18:50 a 20:6; 28.8 a 84:9; 89:38 a 51;105:15 a 132:10 a 17)

Zároveň nás dějiny Izraele učí, že ani dobrý Mesiáš to za ty všechny lidi nevyřeší. Za budoucností musí stát i prostí lidé. Izrael ob stojí i se špatným „mesiášem“, protože záleží na Boží moci, kterou Bůh dává i prostým lidem bez pomazání.

³ „Hlava mazaná, to je kapitál, zřejmě jenom blbec by ho vodmítal / koukej radši bejt fořt a filozof, / klofni bratra dřív, nežli by von tě klof / vod těch dob, co známe Betlém, vod těch dob tu máme chlív. / Mně líznu-tejch je líto, jenže musím z něčeho bejt živ!

Hlava mazaná, terno pro podnik, / podnikne to, co by nikdo nepodnik, / Malér nedělá z malejch rozepří, / kotletu i anekdotu připepří. / Machr, kabrňák a formát, zaslouží si frtana ! / Přijijme mu, Hosana!“

Dítě, trpící velekněz, syn člověka

Ze věch textů můžeme rozpoznat vizitku opravdového mesiáše na třech rysech, které si přiblížíme. Dítě, trpící služebník, zraněný velekněz a Syn člověka. První text dnešního čtení nás zavede do Davidovského království, do Judska v 8. století. Tou dobou hrozilo velké nebezpečí pro severní izraelskou říši. Nakonec to severní izraelské království rukou Asyřanů skutečně zaniká. Izajáš prorokuje pro Judské království. Leží mu na srdci pevnost vlády Davidových potomků.

Dítě

Pán Bůh nechá Izajáše vyprorokovat **malé dítě**. Dívka počne a narodí se Imanuel: „Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno: „Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládce pokoje.“ (Izajáš 7:14 a 9:5)

Pán Bůh zcela nekonkrétně, bez hlasitého opakování pojmu jako je Mesiáš, staví před oči Izraele obyčejné dítě v jeho bezbrannosti. A děti jsou valem proti nepřítelům, jak zpívá Žalm (8:3). Spása přijde z kolíby!

Přes všechny velké naděje zaniknou naděje také i tomu Judskému království. Judské krále i prostý lid pohltí babylónské zajetí. Proroctví však trvá, Pán Bůh své záměry neruší. Jako hořký humor té doby je v textu pozdního Izajáše nazýván mesiášem pohanský král Kýros! (45:1).

Proč dělám tyhle přednášky z historie? Protože si máme zapamatovat jeden mesiášský rys: Dítě, závislé, omezené, slabé a zranitelné. A protože nemáme odmítat nedospělá řešení jako odpočátku špatná. A také proto, že se Ježíš, v němž vidíme skutečného Spasitele světa, narodil jako dítě. A máme vnímat svět jako děti - s radostí, s pochybnostmi, s touhou poznat, s tázavým pohledem a výrazem v obličejí. S trochou rošťáctví a rozvinutou schopností fantazie. To by mohla být zase položka na naší vizitce.

Trpící velekněz

V dějinách Izraele se ale po návratu z Babylóna objeví naděje na obnovení Jeruzaléma, chrámu a království Zerubábel, syn Šealtielův, a Jéšua, syn Jósadakův a v prorockých viděních Ješua, velekněz omilostněný (Zacharjáš 3). **Trpící velekněz** a zmučený Služebník Boží, to jsou protiváhy politickým dohodám Makabejců, Hasmonejců a saducejské moci velekněží před Ježíšem.

Prorok se tedy ptá velice správně: „Kdo uvěří naší zprávě?“ Vyrostl jako proutek, jak oddenek z vyprahlé země, neměl vzhled ani důstojnost. Viděli jsme ho, ale byl tak nevzhledný, že jsme po něm nedychtili. Byl v opovržení, kdekdo se ho zřekl, muž plný bolestí, zkoušený nemocemi, jako ten, před nímž si člověk zakryje tvář, tak opovržený, že jsme si ho nevážili. (Izajáš 53:1-3)

Ježí trpí se všemi, vezme si na zodpovědnost svoje lidi a neuteče, nezbaví se jich, i když ví, že je jeden z nejbližších zradí. Vytrpí si to! Ani z kříže neuteče. Je tak nepřijatelný pro mnohé... Ti chtěli krále! Ale jemu je to zjevně jedno. Ví o síle utrpení. A to je jeho vizitka. A může to být položka na naší vizitce. Neutečeme ze vztahu, i když je složitý, nenecháme rodiče samotné a bez zájmu. Nebudeme je cpát do našeho života, ale dosloužíme jim v tom jejich světě. Neutečeme z církve, i když, no víte... Nesložíme funkci bez toho, abychom ji rádně předali. Dokonce někdy musíme najít nástupce a snést, že všechny věci půjdou jinak, než jsme je dělali my. Neutečeme z veřejných věcí, i když je to utrpení a kdekdo nás převálcuje. To je rys k zapamatování! Falešný mesiáš nemá trpělivost! Skutečný záchrance dovede trpět a neztratí směr.

Syn člověka

Eséni, v jejichž knihovnách je mnoho dokladů o mesiášských nadějích, čekali Mesiáše z pouště. Velkého a silného. Viděli jej v Janu Křtiteli? Asi ano! Jan Křtitel na to mesiášování vypadal, ale ten se také Mesiášem nenazval, je jen hlasem. To muselo být zklamání. Za něj ale zaskočili jiní. Mesiášů té doby bylo více, jak vyprávějí dějiny! A dost z nich se snažilo být nadlidskými, možná nelidskými. Vždycky to skončilo v krvi a ve zklamání.

Mesiáš přece nepřichází z pouště, přichází z lidu. **Syn člověka**. To samozřejmě zní jako ten silný a mocný Syn člověka z Danielova proroctví. Ale tady to určitě znamená spíše tu nízkou formu.

Opravdový člověk, tak lidský - jí a pije s lidmi, raduje se s nimi, nebuduje si svoji svatozář. Zve je na svou cestu utrpení. A nic nezatajuje.

Až do konce je to Neoficiální Mesiáš, který se sám zřiká mesiášské titulatury a nikdy ji nepoužívá pro svoje představení. Naopak varuje před příliš oficiálně vyhlášenou spásou: „Neboť mnozí přijdou v mém jménu a budou říkat ‚já jsem Mesiáš‘ a svedou mnohé. Tehdy, řekne-li vám někdo: ‚Hle, tu je Mesiáš nebo tam‘, nevěřte!“ (Matoušovo evangelium 24:5 a 24:23). A přesto Ježíše alespoň někteří vidí jako mesiáše. Třeba Petr! A Ježíš Petrovi tak cudně řekne, že na to nepřišel sám, to není výkon intelektu - těla a krve. A hned jej zpraží, když se pokusí Ježíšův osud řídit. Zkrátka Ježíš se netituloval, nechtěl za každou cenu být vidět a do všeho mluvit.

To by mohla být i naše vizitka. Opravdu nepotřebujeme, aby nás svět viděl jako ty důležité a nepostradatelné. Nepotřebuje, abychom do všeho mluvili a byli silní. I když si své síly vědomi jsme a víme, že je to moc Ducha svatého.

Pro nás je to důležité uvažovat o dítěti, trpícím služebníkovi a Synu člověka, protože se musíme v těch dnešních mesiáších orientovat, zjistit kdo je kdo. Chtějí náš zájem, naše peníze, naše síly a podporu. Opravdu je to rozumné:

A také proto, že sloužíme tomu, jehož považujeme ze srdce za mesiáše, poslechli jsme jeho zavolání. Tak jej nesmíme opravovat a měnit charakter jeho neoficiálního mesiášství. Potřebujeme pokoru a nízkost. Nepotřebujeme být oficiální křesťané s křížkem, plackou nebo se zlacenou vizitkou. Nesmíme z evangelia dělat kšeft a mediální show, to by Ježíš neudělal. Nesmíme pro dobro věci nějak Mesiášovi pomoci na svět. To nejpodstatnější přece udělá on sám - jako dítě, jako trpící a jako obyčejný člověk.

Nám evangelíkům je moc jasno, čteme přece Bibli. Tak my víme jak to je! Ale v mesiášsky jasné teologii se nám skutečná spása ztrácí. Velké církve se zase moc mesiášsky chovají, mají rituály a atmosféru nebes, ale v tom spása není, takže taky nic... To není cesta. Ježíš vystupoval a působil ve skrytosti a tak to zůstává. Starý židovský vykladač Raši z přelomu prvního a druhého tisíciletí říká svým vlastním popuzeně: „Mesiáš? Dejte s tím pokoj, toť Bůh sám!“

Souhrn:

- * Nesudíme svět, chápeme zmatek a hledání mesiášů, čím více nás je a čím více je nouzí tohoto světa, tím více bude mesiášských vizí a mesiášů, ale evangelium působí skrytě a netroubí dopředu výsledky. Ukazuje se na ovoci.
- * Mesiášská myšlenka - jak rostla potřeba Mesiáše a dějiny tohoto hnutí, to vše je pro nás velkým poučením! Nesmíme slibovat více, než je nám dáno. Pozor na falešné mesiáše!
- * Dítě, trpící velekněz a Syn člověka - to to jsou rysy pro naše rozpoznávání, za kým jít. A zároveň je to pro nás inspirace, jak bezpečně vystupovat jako služebníci Pána Ježíše.
- * Říci s TGM: „Ježíš, ne Caesar, toť smysl našich dějin a demokracie.“ To je málo! Jde o to, jaký Ježíš Kristus to bude! Mne zajímá Neoficiální Kristus!